

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

◆◆◆◆ ΜΗΝΙΑΙΟΝ
 ◆◆◆ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ
 ◆◆◆ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

***** ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Θ'
 ΤΕΥΧΟΣ 104
 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1909

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

***** ΕΛΛΑΔΟΣ 12 ΔΡ.
 *** ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ 12 ΦΡ.
 **** ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ 1 ΔΡ.

◆ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ◆

Ὁ τραγουδιστής, διήγημα Χ. Χρηστοβασίλη.
 Τὰ τρία σύμβολα, ἐπὶ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.
 Ἄπο τὰ παράδοξα τῆς τέχνης. (Εἰκὼν ἀκριβοποιη-
 ρωμένη. — Ὁ Ἰούδας τοῦ «Μυστικοῦ Λεῖανου» —
 Ἄνεκδοτα τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου).
 Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἐπὶ Σιβύλλης.
 Τὸ φρούριον τοῦ Ἀρχαγγέλου, (Τέλος) ἐπὶ Κ.
 Καιροφύλα.

Αἱ ἐν Ἑλλάδι ἀνασκαφαὶ καὶ ἰδίαι αἱ ἐν Σπάρτῃ.
 Σκέψεις.
 Θεατρικὴ ἐπιθεώρησις.
 Γράμματα καὶ Τέχναι.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Μπετόβεν, ἐπὶ Naoum Aronson.
 Ἀθηναϊκὸς γάμος, κατὰ τὸ ἔτος 1840.
 Σῦρος.
 Ρόζα Ἑρλεχ.
 Ἀνθεστηριῶν, ἐπὶ Levy Dhymer.
 Θεόδωρος Ράλλης ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του.
 Α. Βαρνάβας.
 Ἡ κόρη τοῦ Ἄντσιου
 Φ. Λίτσας.

◆ ΑΘΗΝΑΙ ◆

Ὁδὸς Χαριλάου Τρικοῦπη 22α

“ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ”

Εκδίδεται εις τὰς ἀρχὰς ἐκάστου μηνός. — Ασχολείται κυρίως εις τὰς Ὁραίας Τέχνας.
 Ἐν φύλλον στέλλεται δωρεάν ὡς δῆγμα εἰς τὸν αἰτοῦντα. — Τιμὴ ἐκάστου φύλλον μίᾳ δραχμῇ.
 Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται, στέλλονται δὲ ἀπ’ εὐθείας πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναις διεύθυνσιν.
 Οἱ συνδρομηταὶ κέκτηται ἐκπτώσεις ἐφ’ ὄλων τῶν ἐκδόσεων τῆς «Πινακοθήκης».
 Συνδρομὴ ἔτησι : Ἐσωτερικοῦ δρ. 12. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12 Ἐξάμηνος τὸ ἥμισυ.
 Γραφεῖα : Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α — Ἀθήναι.

ΤΗ ΔΕΦΩΝΟΝ

Ἐρασιτέχνη. — Ἡ λέξις «Αναμορφώσις» εἶνε ὄρος τεχνικός, ὅστις ὅπως οἱ περισσότεροὶ εἰλήθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἀναμορφωτικὴ λέγεται ἐν τῇ ζωγραφικῇ ἡ εἰκὼν, ἣτις ὁραμένη ἐκ τοῦ σύγγεγυς παρουσιάζει ἀλλόκοτα καὶ ἀμορφα ἀντικείμενα, τιθεμένη δὲ εἰς ἀπόστασιν παρουσιάζει κανονικὴν ὄψιν. Ἀναμορφώσις, ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν τοιούτου εἰδούς εἰκόνας.

Σ. Π. — Τὸ νεώτερον βιβλίον τοῦ Γκόρκυ εἶνε ἡ «Μητέρα». Εἶνε πλήρες ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν καὶ ἀθεϊσμοῦ. Ἐνεκα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἐξωρίσθη ὁ πολμηρὸς συγγραφεὺς, ὅστις κατέφυγεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Πλειστάκις ἐλέγη ὅτι εἶνε φηιστικός, ἀλλὰ τίποτε δὲν προσημάνει ὅτι ἡ παγκόσμιος φιλολογία ἐνωρὶ θά στερεωθῇ ἐνὸς ἀγλαΐματος.

Συναδέλφω. — Καὶ ἡ νέα ἐπιτροπὴ διὰ τὸν ἀνδράντα τοῦ Ρήγα Φερραίου φαίνεται νὰ εἶνε πανομοιότυπος κατὰ τὴν ἀδράνειαν μὲ τὴν προγενεστέραν. Ἀπὸ τοῦ 1903 συνελέγησαν . . . 3 χιλιάδες δρ. Λέγεται καὶ ἀδεῖται ὅτι ὁ δῆμος Φερρῶν θά ἀναλάβῃ τὴν ἐκδοσὶν τῶν ἔργων τοῦ πρωτομάρτυρος.

Ἀναγνώστη Π. — Τὸ νέον Μουσεῖον τοῦ Βατικανοῦ ἐνεκαινίσθη ἐσχάτως ὑπ’ αὐτοῦ τοῦ Πάπα. Περιλαμβάνει πίνακας μεγίστης καλλιτεχνικῆς ἀξίας.

ΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΜΑΣ

Μπετόβεν. — Ἐν τῷ 81 φύλλῳ τῆς «Πινακοθήκης» ἐδημοσιεύθη μελέτη περὶ τοῦ Μπετόβεν ἐν τῇ συγχρόνῳ Τέχνῃ, μακρὸς δὲ λόγος γίνεταί περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Aronson, ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἡ τελειότερα κεφαλὴ τοῦ Μπετόβεν. Ὁ Aronson εἶνε Ρώσσοσ γλύπτῃς, εἰργάσθη δὲ δι’ αὐτὴν ἐπὶ τριετίαν.

Ὁ ἀποστέλλον τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐννάτου ἔτους ἀπ’ εὐθείας εἰς τὴν Διεύθυνσιν, λαμβάνει δωρεάν ἐν λαχείῳ τοῦ Ἑθνικοῦ Στόλου.

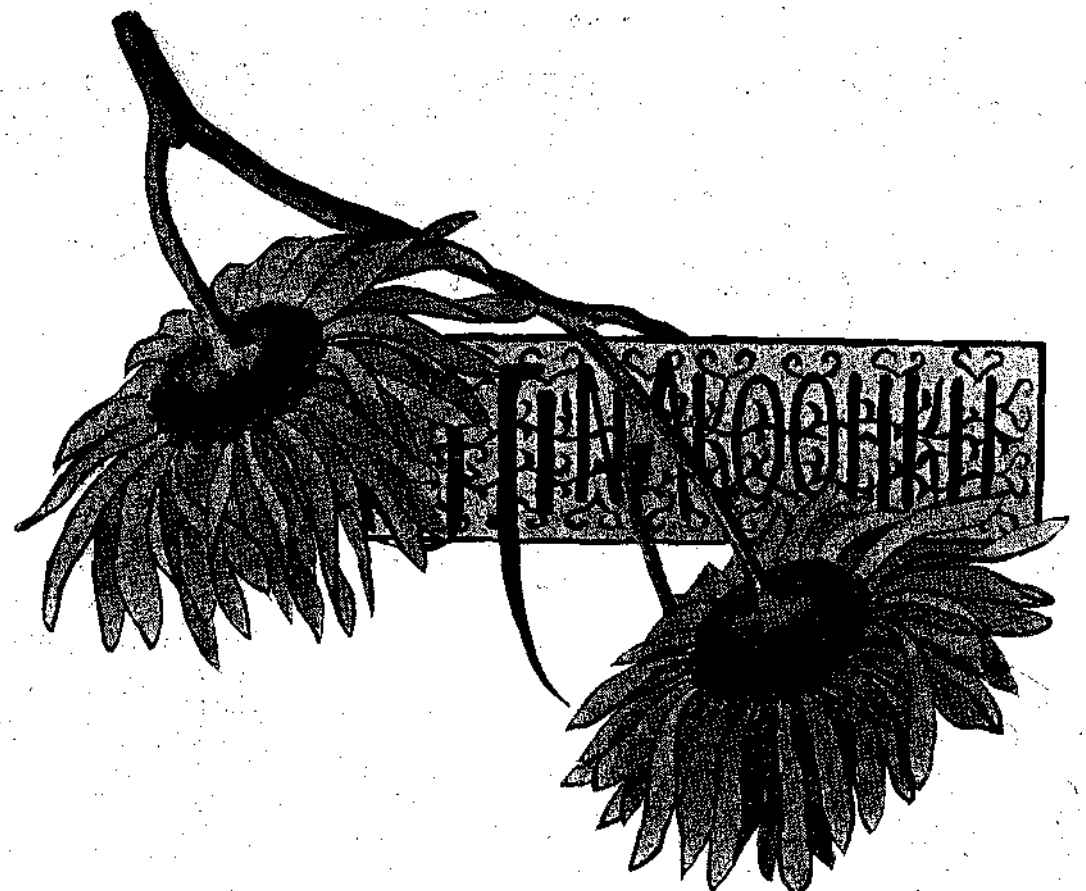
Παρακαλοῦνται οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαισ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ συνδρομηταὶ μας ὅπως εὐαρεστηθῶσι καὶ ἀποστείλωσιν ἅμα τῇ λήψει τοῦ παρόντος φύλλον τὴν συνδρομὴν τοῦ ἐννάτου ἔτους, ἀπ’ εὐθείας πρὸς τὴν ἐν Ἀθήναισ Διεύθυνσιν.

Ἐξεδόθη
 εἰς ἰδιαιτέρον τεῦχος καὶ πωλεῖται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Πινακοθήκης» ἡ περὶ «**Δομηνίου Θεοδοκοπούλου**» ἱστορικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ μελέτη τοῦ κ. Ἰπ. Καραβῖα, ἡ ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ» δημοσιευθεῖσα. Τὸ τεῦχος κοσμεῖται ὑπὸ φωτοτυπίας τῆς αὐτοπροσωπογραφίας τοῦ καλλιτέχνου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΦΑΡΟΣ
 Μηνιαία Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιθεώρησις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ

Μετὰ ἐβδομαδιαίου παραρτήματος **Πάνταινος**.
 Διευθυντής : Γρηγόριος Παπαμιχαήλ.
 Πραγματεῖαι ἐπιστημονικαί. — Κριτικαί. — Ἐπιθεωρήσις τοῦ τύπου ἑλληνικοῦ τε καὶ ξένου.
 Ἐπιφυλλίδες ἐποικοδομητικαί, ἔθνικαὶ καὶ ἀπολογητικαί.
 Ἐκαστον τεῦχος ἀριθμεῖ 100—120 σελίδας.
 Γραφεῖα : Alexandrie—Egypte, Rue Gessi Pacha 10.
 Συνδρομὴ ἔτησι δι’ ἀμφοτέρω τὰ περιοδικὰ 25 φρ.
 (Διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς θεολογίας 12 1/2).

ΤΟ ἙΜΠΟΡΙΟΝ,
 ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναισ
 ὑπὸ κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
 Διευθντ. τῆς Ἐμπορ. Σχολῆς Πειραιῶς, συγγραφεὺς κλπ.
 Ἔτος Α'. — Γραφεῖα : Ὁδὸς Σωτείρας 18 ἐν Πειραιεῖ
 Δημοσιεύει : Μελέτας ἐμπορικὰς, οικονομολογικὰς, λογιστικὰς, παιδαγωγικὰς, γεωγραφικὰς, ἱστορικὰς, τραπεζιτικὰς, χρηματιστικὰς, βιομηχανικὰς, διαγωνισμῶν, κλπ.
 Συνδρομὴ : Ἐτησίᾳ δρ. 5. — Ἐξωτερ. φρ. 5

ΜΠΕΤΟΒΕΝ ὑπὸ Naoum Aronson

Ο ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ

[ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ]

ΤΟ σεράγι του Έμιν-πασιά στα Γιάννινα γέρονταν μεγάλη διασκέδαση για την καταστροφή των Άρματωλών και Κλεφτών από διαφόρους ντερεναγάδες (1) της Θεσσαλίας. Σαράντα κεφάλια είχαν φέρει στα Γιάννινα και τα έστησαν όλα σε παλούκια άραδα-άραδα στην πλατεία των Λιβαριτσιών (2) για να τα βλέπουν οι Χριστιανοί, δηλαδή οι Έλληνες, και να τρομαζουν κι-οι Τούρκοι να χαιρώνται.

Ανάμεσα σ' αυτά τα κεφάλια ήταν και κεφάλια τραγουδιμένα δοξαριένων Άρματωλών και Κλεφτών, που προστάτευσαν τόν Έλληνα σμύ και προσπαθούσαν να μετατοπίσουν τα ελληνοτουρκικά σύνορα από τό Ραδούβι και τ' Άγραφα και να κλείσουν μέσα στην έλευθερωμένη Ελλάδα πρώτα-πρώτα τήν Ήπειρο-σαλία κι' ύστερα τήν Μακεδονία, τ' α νησιά και τ' άλλα μέρη και τελευταία τήν Πόλη με τήν Άγια Σοφιά (3).

Ο Έμιν-πασιάς, άν και παιδί ακόμα—είταν δέν είταν δέκα τεσσάρων χρονών—έπειδή είταν γυιός του Σαντραζάμη, του Κιουταχί-πασιά, είχε διοριστή πασιάζ στα Γιάννινα στον τόπο του φοβέρου και τρομερού Άλή-πασιά του Τεπελενιώτη, κι' παιδί που είταν καθημέρα διασκεδάζε με τούς μεγαλύτερους μπένδες του Γιαννίνου και της Άρβανιτιάς κι' άντηχούσαν ή αύλές του σεραγιού του από χορούς, τραγούδια, βιολιά και λαλούμενα, κι' άν δέν έβλεπε κανείς τ' α κομμένα κεφάλια, που συχνά-πυκνά έφεραν οι ντερεναγάδες και έστηναν στα παλούκια, κι' άν δέν έβλεπε τούς σκλαβωμένους Έλληνες και τούς έπαναστάτες, που άλλους κρεμούσαν στον Πλάτανο (4) κι' άλλους έριχναν στα τσιγγέλια (5) κι' άλλους στα μουντρούμια του Κά-

στρου (6) άλυσσοφορεμένους, κι' ήκουε μόνον τίς διασκεδάσεις που γέρονταν στα σεράγι του Πασιά θά νόμιζαν ότι αυτός ό τόπος είταν ό πλειό εύτυχημένος τόπος του κόσμου, ή γή της έλαγγελίας.

Έπάνω στις διασκεδάσεις και στα όργια του Πασιά γέρονταν κι' ή τρεχούμενη ύπηρεσία. Υπογράφονταν θανατικές καταδικές, δικαστικές αποφάσεις, προσταγές προς τούς δημογερόντους των χωριών και τούς ντερεναγάδες και τούς μουσελήμιδες (7) και διαβάζονταν και συντάσσονταν ή επίσημη άλληλογραφία. Ο Έμιν-πασιάς, ό γυιός του Σαντραζάμη, έκανε ότι ήθελε κι' ό,τι έκανε είταν καλό κομωμένο.

Ενώ ό Πασιάς χόρευε και πηδούσε κι' έκανε λογής λογιών άνοισεις, σαν μεθυσμένο παιδί, που είταν, δυό μπένδες, τό κλειδί όλης της ύπηρεσίας, μιλούσαν ύπηρεσιακά.

Έλεγε ό ένας, ρωτώντας :

— Δέν μου λές Μετκό μπεν, τί έκανες για τ' α τρία άδέρφια τούς Ζουλαταίους (8), τόν Γιώτη, τόν Φώτο και τόν Χρήστο ; Μου έλεγαν, ότι αυτό τό σπίτι, είνε τό μόνο σουλιώτικο σπίτι που έμεινε από τό Κακосуλί. Χρειάζεται καταστροφή....

— Έπειδή είταν δύσκολο να πιαστούν ζωντανοί, ή να σκοτωθούν, κάναμαν μια προσταγή και τούς προσκαλούμε και τούς τρεις νάρθουν έδω τάχα για να τούς δώσωμε άρματωλίκια....Χτες ξεκίνησαν με τήν προσταγή οι τζοχανταραίοι για τό χωριό τους.....

Άποκρίθηκε ό Μετκό-μπεν :

— Έχουν κάνει και χωριό ;

Ρώτησε ό άλλος ό Μπένς μ' άπορία :

— Όχι μόνον έχουν κάνει χωριό, αλλά τό λένε... πώς νομίζεις ;

— Πώς ; Πέ το ν' άκούσω στό Μωαμέτη σου !

— Σούλι ! (4)

— Σούλι !

Κι' άνατινάχτηκε από τό μέρος, που καθόνταν, σαν να τόν είχε δαγκάσει φίδι φαρμακερό στην καρδιά.

— Και με διαταγή του Σουλτάνου μαλιστα ! Πρόσθεσε ό Μετκό-μπενς.

— Διαταγή του Σουλτάνου ! Τι λές, βρ' άδερφέ ! Έδωκε άδεια ό Σουλτάνος ν' άναστηθή τό Κακосуλί, πώς η ζολοθρέψει τήν Τουρκία ;

— Όταν ό Σουλτάνος έβγαζε αυτήν τήν προσταγή, είχε σκοπό να τούς μάση όλους εκεί, να τούς κινή ραγιάδες του, κι' όποτε ήθελε να τούς πετσοκόβη. Τό σχέδιο είταν καλό, αλλά δέν τό άκολούθησαν οι Κακосуλιώτες, και μόνον αυτοί, οι Ζουλαταίοι πήγαν και κατοίκησαν στό Νέο-Σούλι. Άν πήγαιναν οι Σουλιώτες όλοι να κατοικήσουν εκεί, δέν θά πήγαιναν στό Μεσολόγγι να πολεμήσουν μαζί με τούς άλλους Έλληνες, και δέν θά γίνονταν τό έλληνικό βασίλειο. Ήσυχασε ό Σουλτάνος έχει μυαλό έμεις δέν έχομε.

— Έχεις δικιο... Έτσι είναι... —

Τώρα, που λές, Χασάν-μπεν, μια φορά που οι Σουλιώτες έγκαταστάθηκαν στό Βραχώρι, στό Μεσολόγγι, στον Έπαχτο και στην Άλλη έλευθιρη Ελλάδα, ό σκοπός του Σουλτάνου δέν επέτυχε, και τό Νέο-Σούλι δέν έχει πλειό σκοπό και πρέπει να ζολοθρευτή, και να μην μείνη πέτρα άπάν' σε πέτρα, γιατί... —

Γιατί τό Νέο-Σούλι μπορεί να γεινη μια μέρα με τόν καιρό σαν τό παλιό.

— Εύέ σου ! Αυτό ήθελα να είπω !

— Ήρεις τί μαθαίνω γι' αυτούς τούς τρεις Ζουλαταίους ; Ότι ό ένας κάνει τόν καπετάνο, ό άλλος μεγαλώνει τ' α κοπάδια του, ό τρίτος κάνει τόν κριτή.

— Τι άλλο θά κάνουν ; Γίνονται τ' α γουρούνια πρόβατα ;

— Ο Σουλιώτης, μπέν μου, δέν βάνει ποτέ τό κεφάλι κάτω, ό,τι κι' άν του κινή. Ραγιας δέν γίνεται και πρέπει με κάθε τρόπο να λείψη από τόν τόπο μας.

Ύστερα από μικρή διακοπή, ό Χασάν-μπενς εξακολούθησε :

— Και τό χωριό τους, και τ' α κοπάδια τους ; κι' οι λακινιές τους, και τ' α υπάρχοντά τους τί θά γίνουν ;

— Ο Πασιάς μας—ζωή νάχη—μου τό χάρισε έμένα. Τό Σούλι αυτό γράφτηκε στην πλακά ως Σούλι Μετκό-μπεν. (9) Τ' άλλα τους, ό,τι κι' άν έχουν θά τ' α μοιραστή τό Συμβούλιο και μ' αυτό θάχης κι' έσύ τό μοιραδί σου... —

Ναι, αλλά τό χωριό μου είπες ότι τό πήρες έσύ.

— Τι χωριό νομίζεις, καημένε, ότ' είναι αυτό τό χωριό ; Ένα βουβαλοπέτσι τόπος. (10).

Αφού οι δυό μπένδες άρχισαν να όμιλούν, ό τραγουδιστής του σεραγιού είχε κερφωμένο τ' α τί του σ' ό τι έλεγαν αυτοί. Δέν του είχε φύγει ούτε μια λέξη άπ' όσα είχαν ειπή, κι' όταν άλλαξαν αυτήν τήν όμιλίξ, έκανε πώς τόν είχε πιάσει κόψιμο στην κοιλιά και μαζεύονταν σαν κουβάρη.

— Γιατί έπαψε τό τραγούδι ;

Ρώτησε ό Πασιάς μισομειθυμένος.

— Άρρώτησε, Πασιά μου, ό τραγουδιστής... Άπολογήθηκε ό αρχιμουσικός.

— Άμάν, άρέντη μου, φώναζε ό τραγουδιστής, δός μου τήν άδεια να πάω να κοιταχτώ γιατί με πεθάνει ό πόνος μες σ' άντερά μου.

— Τι λέει αυτός ό γκιαούρης ;

Ρώτησε τούρκικα ό Πασιάς τούς μπένδες, που γε γύρα του κι' έπινε μαζί τους.

Ένας μπένς του έξήγησε τί έλεγε ό Τραγουδιστής, κι' ό Πασιάς του έδωκε άδεια να πάη να έσυχάση.

Ο Τραγουδιστής ξεκίνησε να βγή έξω, κρατούμενος από τόν τοίχο, σαν να είχε τήν ψυχή στα δόντια κι' όταν βγήκε έξω από τήν αύλόθυρα του σεραγιού, άρχισε να τρέχη σαν ζοκαδι στους δρόμους του Γιαννίνου προς τό δυτικό μέρος. Πέρασε τό κριθαροπαζαρο, τόν Πλάτανο, τό χάνι του Κούμπλου και βγήκε όλωσδιόλου έξω από τήν πολιτεία. Τράβηξε ακόμα παραπέρα ως τήν Προσκύνηση. Εκεί στάθηκε και άγναντεψε προς τ' α έξω κατά τόν κάμπο. Είταν δειλιανάκι. Άγναντεύοντας-άγναντεύοντας, παρατήρησε μακριά μια συνοδεία από καθαλλαραίους. Άνέμεσα στους καθαλλαραίους άστραφταν τρεις πέζοι με τίς χρυσοκέντητες τους τίς φέρμελες, τ' α γελέκια τ' α τσιαπραζωτά, και τίς χιονάτες φουστανέλλες τους. Είταν οι τρεις Ζουλαταίοι, ό Γιώτης, ό Φώτος και ό Χρήστος που πάγαιναν να παρουσιαστούν στην Πασιά για να τούς δώση άρματωλίκια, ενφ' πάγαιναν στέ μακελειό, σαν τ' α παχυά κρούρια.

Ο ψευταρρωστημένος Τραγουδιστής σκέφτηκε να τούς φωνάξη από μακριά :

— Πού πάτε, μωρέ σκυλλιά ! Σας προσμένουν τ' α τσιγγέλια, ή κρεμάλα του Πλατάνου και τ' α σίδερα των μπουντρουμιών.

Άλλά κιντύνει τό κεφάλι του, θά καταλαμβανονταν ό σκοπός του και δέν θά επιτύχαινε τό σχέδιο του. Τι να κινή ; Πώς να τούς σιουρήξη σ' α τί, ότι δέν τούς καρτερούσαν άρματωλίκια, αλλά θάνατος ; Η συνοδεία όσα πάγαινε και ζύγανε κι' ή καρδιά του Τραγουδιστή χτυπούσε δυνατά, σαν να ήθελε να σχιστή. Ζύγανε ζύγανε ή συνοδεία να φτάση στο διάσελλο της Προσκύνης, άπ' όπου φαίνεται ή λίμνη και τό κάστρο του Γιαννίνου κι' όλη ή πολιτεία, και όπου στέκονταν ό καυμένος ό Τραγουδιστής, μη γνωρίζοντας με τί τρόπο θά κατώρθωνε να γλυτώση τούς τρεις Ζουλαταίους, που τούς καμάρωναν τ' α Κούρεντα και τ' α Ζαγόρια για τήν λεβεντιά τους και τήν άντρεία τους, ως μόνους Σουλιώτες, που βρίσκονταν στην Ήπειρο. Λίγες δρασκελές δρόμος έμενε ακόμα άπ' εκεί που βρίσκονταν ή συνοδεία ως εκεί που βρίσκονταν αυτός.

Η συκίνησή του, που έβλεπε τ' α τρία άδέρ-

Ἀθηναϊκὸς γάμος κατὰ τὸ 1840.

ρια, τοὺς τρεῖς τουρκοφάγους Σουλιῶτες νὰ πα-
γαίνουν ξέγνοιζοται καὶ λαμπροφορεμένοι στὴν
ἀγκυλιὰ τοῦ θανάτου κι' ἡ ἀδυναμία του, ποῦ
δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς τὸ εἶπῃ, γιατί ἐν τοὺς τὸ
ἔλεγε χανόνταν στὴν στιγμή κι' ἐκείνοι κι' αὐτὸς
μαζὺ τους, ξέσπασαν σ' ἓνα εἶδος τραγοῦδι, τρα-
γοῦδι γλυκόφωνο, ποῦ οἱ στίχοι του ἀντισχεδίου
εἶταν ἀπαύγασμα διαφόρων ἔθνικων τραγουδιῶν
ποῦ τραγουδοῦσε στοὺς γάμους, στὰ πανηγύρια
καὶ στὲς διασκεδάσεις τῶν μπένδων καὶ τῶν
πασιαδῶν τοῦ Γιαννίνου καὶ τῆς Ἀρβανιτίας.
Ἄκουμπιμένο πανήγυρμα σ' ἓνα μεγάλο κο-
τρῶνι καὶ καμώνοντας πῶς δὲν πρόσεχε καθόλου
στοὺς διαβάτες, ποῦ περνοῦσαν ἀπὸ μπροστά του,
ἄρχισε τὸ τραγοῦδι μὲ μιὰν ἀγγελικὴ φωνή, σπα-
νία σὲ κάθε τραγουδιστῇ, κι' ἔλεγε μ' ἐκεῖνο τὸ
τραγοῦδι :

— «Γιὰ ἴδτε τρία ἀγγελικὰ κορμιά κυπαρισσῆνια
«Πῶς πάνε γιὰ τὸ μαμειεῖο, σὺν τὰ παγὰ κοιάρια.
«Γιὰ ἴδτε τρία ἀγγελικὰ, παρήμερφα κεφάλια,
«Ποῦ θὰ στολίζουν αἶθρο τὰ μαῖθρα Λιθαρίτσια.
«Δὲν σὰς καλοῦνε γιὰ καλὸ κι' οὐδὲ γι' ἀρματωλίκια,
«Μὲν σὰς καλοῦν γιὰ κρέμασμα.....»

Οἱ τζουχανταραῖοι γινώριζαν ἑλληνικὰ, ἀλλὰ,
«τραγοῦδι εἶναι κι' ἄς λέη», προσέχαν στὸν ἦχο
κι' ὄχι στὰ λόγια καὶ στὸ νόημα τοῦ τραγου-
διοῦ· τὰ τρία ἀδέρφια ἑμῶς ποῦ γινώριζαν τὴν
φωνὴ τοῦ ἑακουσμένου Τραγουδιστῆ, προσέξαν
στὰ λόγια καὶ στὸ νόημα τοῦ τραγουδιοῦ, ποῦ
τοὺς προμάντευε τὴν τύχη ποῦ τοὺς περιμενε
στὰ Γιάννινα, κυττάχτηκαν συναμειστοῦ τους,
μὲ τὸ κύτταγμα συνεννοήθηκαν καὶ στὴν στιγμή
πετάχτηκαν μὲς' ἀπὸ τοὺς δέκα τζουχανταραῖ-
οὺς, ποῦ τοὺς συνώδευαν καὶ πήραν φτεροπόδαρα

τὸν κάμπο, πηδώντας χαντάκια καὶ ρεματιές,
σὺν ζαρκαδία. Ὡς ποῦ νὰ καταλάβουν οἱ τζο-
χανταραῖοι τὸ τί εἶχε τρέξει, οἱ τρεῖς Ζουλαταῖοι
εἶχαν γεῖναι ἀφαντοὶ ἀπὸ μπροστά τους!

Τὴν ἄλλη μέρα οἱ μὲν Ζουλαταῖοι βρισκόνταν
ὠχυρωμένοι στὸ Νέο-Σούλι, κι' εἶχαν στημένα
καρπούλια, μὲν τοὺς πατήσουν ἔφαρα οἱ Τούρ-
κοι ἀπὸ τὰ Γιάννινα, οἱ δὲ τζουχανταραῖοι ἀνέ-
φεραν στὴν Ἀρχὴ τους, ὅτι οἱ Ζουλαταῖοι εἶταν
ἀπὸ καιρὸ φεγγάτοι ἀπὸ τὸ Νέο-Σούλι, κι' ὁ
Τραγουδιστῆς γλυκοτραγουδοῦσε στὰ Λιθαρίτσια
μπροστά στὸν Ἐμίν-πασια, τὸν γιὸ τοῦ Σαν-
τραζάμη καὶ οἱ τόσοι μπένδες κι' ἀγαδες :

— «Δινοῦν οἱ κάμποι γιὰ τερὸ καὶ τὰ βουνὰ γιὰ χιόνι
Κι' οἱ Ζουλαταῖοι τὰ σκυλλιά γιὰ τούρκικα κεφάλια.

Ὁ Μετκό-μπεης, ἀκούοντας τὰ λόγια τοῦ
τραγουδιοῦ, φώναξε μὲ θυμὸ :

— Τί λές αὐτοῦ, ὦρὲ παλιωγκιαύρη!

— Τὸ τραγοῦδι τὸ λέει, μπέτη μου, νὰ πάρα
τὸ κακό σ', κι' ὄχι ἐγώ...

Ἀπολογήθηκε μ' ὅλη τὴν ἀφέλεια ὁ Τραγου-
διστῆς.

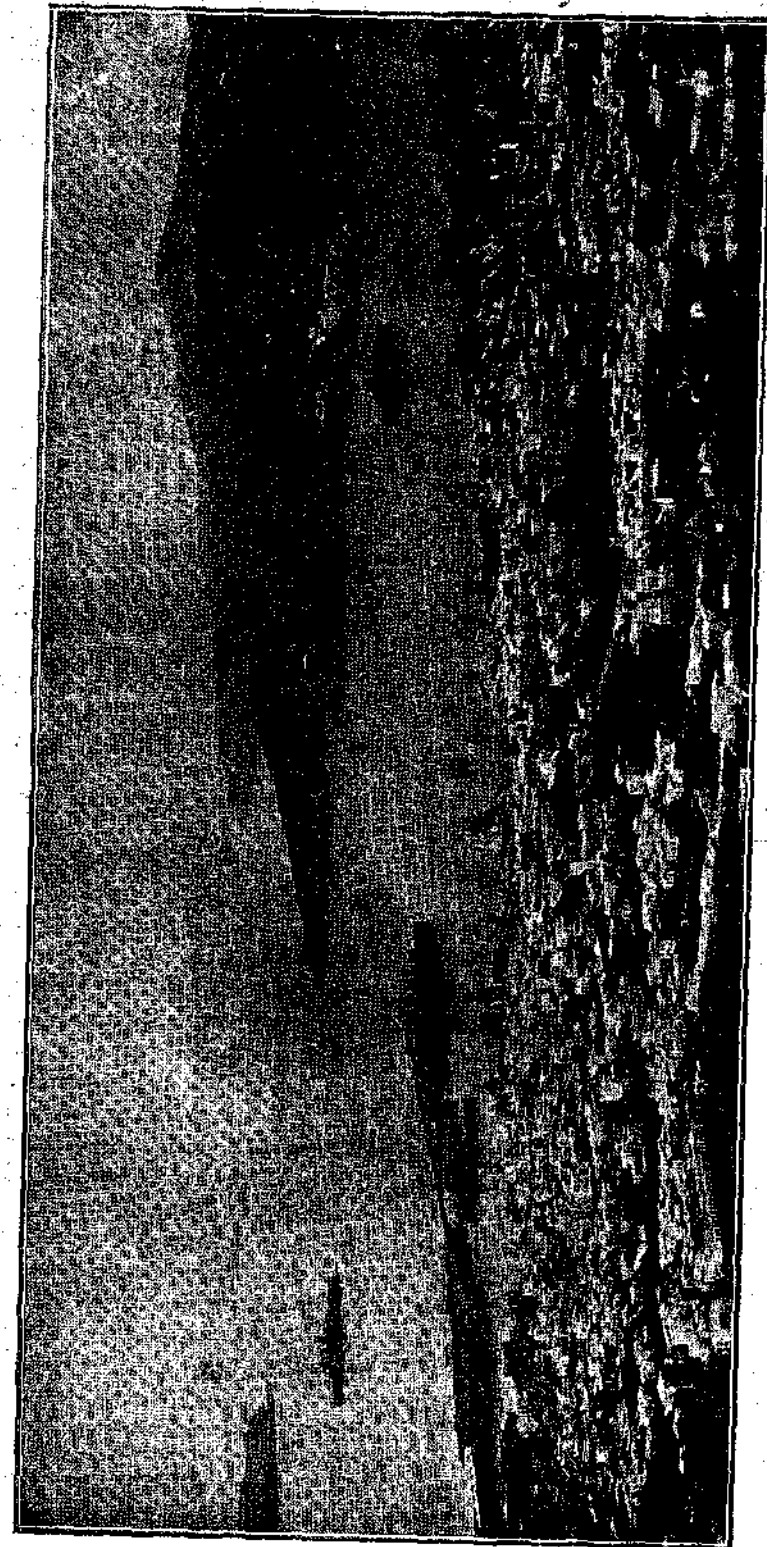
— Πέ το, ἀφοῦ τὸ λέει τὸ τραγοῦδι!

Εἶπε ὁ Μπέης μισομεθυμένος καὶ κατέβασε
ἐν' ἀσχημένιο τάσι ρακί.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

(1). Ντερβένταγας=φύλακας τῶν μεγάλων δρόμων,
καὶ ἐν γένει διώκτης τῶν Κλεφτῶν.

(2). Λιθαρίτσια=Ἔγγραφο μέσα στὰ Γιάννινα, ὅπου
εἶταν τὰ παλιὰ δεσποτικὰ μέγαρα, κι' ὅπου εἶταν
ἡ κατοικία τῶν πασιῶδων τοῦ τόπου, καθὼς καὶ τοῦ
Ἀλη-πασια.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

50006

- (3). Υπάρχει εθνική παράδοση, ότι όπως η Πόλη πέρθηκε τελευταία από τους Τούρκους, έτσι τελευταία θα παρθή κι' από τους Έλληνες.
- (4). Ο Πλάτανος είχε τοποθεσία μέσα στα Γιάννινα όπου υπήρχε και υπήρχε ένας πλάτανος και όπου έφρεμοσαν δαούς αρματολούς και κλέφτες έπιαναν οι Τούρκοι.
- (5). Τσεγγέλια—αράγαια όπου έφριξαν τους κατάδικους, δαούς ήθελαν να τηρωθήσουν με τρομερή ποινή θανάτου. Έσαν ένα πηγάδι γεμάτο ουδερείνης αράγαιες από το στόμιο ως τον βυθό του, ή μια πλευρά του φρονόριου από άπάνω, ως κάτω στην λίμνη.
- (6). Κάπνιο λέγεται το φρονόριο του Γιαννίνου, βυ-

- ζαντινό κτίσμα, και επιδιορθωμένο κατά τους Τουρμικούς χρόνους.
- (7). Μονοελλής—διοικητής μικρού μέρους (επαρχος).
- (8). Ζουλαταίοι, ιστορική Σουλιάτικη οικογένεια, της οποίας ένας κλάδος είναι και στην Πάργα.
- (9). Στην επαρχία Κουρέντων, 6 ώρες νοτιοανατολικά από τα Γιάννινα είχε χωριό ένα μικρό χωριό Μικρό Σούλι και Σουλιάπουλο λεγόμενο, όπου έμελλε να γείνη ο συνοικισμός των Σουλιατών.
- (10). «Ένα βουβαλοκέτσι τόπος», τόπος, έκτασις, δση μπορεί να περιλεισθή με λεπτό λαφί ενός βουβαλοπετιού.

«Ο Τζιτζίκας άκμάζει και πολλαπλασιάζεται καταπληκτικώς»

σε ένα κλαδί ψηλά, ψηλά καράλα

(κατά τον αναλαβόντα άλλοτε την υπεράσπισίν του κατά των συκοφαντιών, ότι εξητιάνεψε στάρι ένφ αυτός τρέφεται μόνον με την δροσιά)

πρωί και μεσημέρι, δεν ορωτῶ, γλεντῶ
κ' έναν παραδεν δίγειγιά όλα τάλλα.

Ζῆ λοιπόν και άκμάζει και ο άγέτας και το καλομαίον τεττιγόνιον της αρχαιότητος, το όποιον ένα μεσημέρι καυτό του Ιουλίου με το παρατεταμένον και λεπτόν σ... σου δίδει τήν ιδέαν ότι υπό το φοβερόν λιοπύρι και τον χαλκούν ούρανόν, βράζει και εξατμίζεται ή γῆ της Ἀττικής. Ἀλλά πῶς να ώνομαζέτο άρά γε ο στενόμακρος εκείνος βραδύφωνος και βαθύφωνος τζιτζίκας της καρυδιάς και της έληθς, που τραγουδεί έως να ξεβγῆ ή νυχτερίδα και πολλακις έως ν' αποσυρθῆ αυτή εις την πρώτην κραυγήν του Γκιώνη!

τελεί καθήκον; εύρίσκει και αυτή το πράγμα διασκεδαστικόν, ή ως γηγής άριστοκρατίς περιφρονεί τους έχθρούς της και ύφίσταται άγογγύστως και άπαθῶς το μαρτύριον;

Μέχρι πρό ολίγων άκμήν έτών, ο περιπατών το βράδυ - βράδυ εις τους περί την Ἀκροπολιν χώρους, συνήντα κάποτε και αγκαυκάς εις Ἀθήνας» τώρα όμως φοβαῖμαι ότι ούτε έντός της Ἀκροπόλεως — όπου αι κατ' εΰθειαν άπόγονοι — δεν θα σώζεται πλέον καμμιά. Και θα χρειασθῆ ίσως εκκλησίαι προς τους φύλακας, όπως μετ' εϋλαθείς προστατεύσουν, εάν σώζεται άκμήν, κανέν ζεύγος, διότι ή καικαβίζουσα γλαυζ — έξ ου και κουκουβάγια — είναι το μόνον έμφυχον έν, κατά του όποιου, επειδή δεν έγκατέλιπε τας Ἀθήνας, ουδέ συνεχρωτίσθη προς άλλας φυλάς, ουδέμια εκσλαυιστική συκοφαντία του Φαλμεραίερ και των συν αύτῶ δύναται να άκουσθῆ.

Ένθυμούμαι ένα βράδυ εις το Όλυμπεϊον. Ἀπό το χαλασμένο κελλι του Στυλίτου ξεπέταξε σκοτεινή και βαρελά μια κουκουβάγια, και άφου έκάθησε διαδοχικῶς εις τους δύο άπομεμονωμένους στύλους, κατάπιν κατήλθεν εις τον πεσμένον, ως να ήθελε να διαβάσῃ το περίφημον τετραστίχον διά τήν καταστροφήν της άγρίας του Οκτωβρίου νυκτός, ή την άλλην προσφώνησιν νεωτέρου λογίου:

«Ω στύλε, στύλε, πρσαίεις έρρέμβασα επι σέ!»

Ἀπό εκεί επέταξε με ὄλην της τήν δυνατήν ταχύτητα, ως να έφοβῆθη ένθυμηθεΐσα τον δαιμονιώδη θόρυβον του άντιφρονούντος όχλου, όταν ποτέ επί του αύτου κιονοκράνου (όταν ο στύλος πίπτῃ το κιονοκράνον του καταντῶ να είνε βάλθρον) ήγύρευσον συγχρόνως, ο ύποψήφιος και ο Διευθυντής της Ἀστυνομίας, .. και άφου διεγραψεν επί του μαύρου ορίζοντος ένα κύκλον μυστηριώδη, σαν τον μαγικόν κύκλον της Σολωμονικής, έκάθησεν εις το μικρόν άέτωμα της πόρτας της Βασιλοπούλας, την όποιαν βεβαίως εκ παραδόσεως θα έγνωρίζεν ως «Όρον του Ἀδριανού» εκεί έκαστε σατυρικωτάτας επί τόπου άναπηθήσεις, έλεηνολογούσα, φαίνεται, την ματαιότητα του κόσμου και της δόξης του, άφου ούτε του Θεσείως ούτε του Ἀδριανού ή πόλις ύπάρχει πλέον και σώζεται μόνον ή λεγομένη πύλη του!... Τέλος διωλίσθησε προς την άριστεράν άκραν του άετώματος, άνοιξε τα φτερά της, έλαβε καλλιτεχνικωτάτην στάσιν, και έμεινεν έτσι ακίνητη, σαν να ήθελε να διαμαρτυρηθῆ λέγουσα: «Έδῶ, ο γλύπτης έπρεπε να βάλλῃ μια κουκουβάγια. Να με λοιπόν!»

ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

Ἡ έληθά, ο τζιτζίκας και ή κουκουβάγια, τα τρία πανάρχαια του τοπικισμού σύμβολα, έλαβον εις τον δρόμον των αΐωνων πολὺ διαφοροετικὴν τύχην, άπαράλλακτα όπως τρεις παιδικοί φίλοι, που ὄποτερα χωρίσθηκαν, και ο ένας έγινε γεωροκτηματίας, ο άλλος βιολιτζής και ο τρίτος φυγόδικος.

Α. Η ΕΛΛΗ

«Ω, ή έληθά! το σύμβολον της νίκης των εϊρηνικῶν άγώνων και της εϊρήνης των φονικῶν πολέμων, ή όποία από τον τάφον του Έρεχθίως, όπου την έφύτευσεν ή θεία της Παρθένου χερσ και της έχάρισε την άθανασίαν — διότι επ' άπειρον άναγεννάται — εξηπλώθη εις την πεδιάδα των Ἀθηνῶν και άπετέλεσε το ιερὸν άλσος, τον αϊωνόδιον έλαιώνα, τον όποιον, εις το πείσμα Ποσειδώνος, κινεί ή Ἀθηνά, δσακίς και αύτός κινεί τα κύματα του.

«Ω ή έληθά! που προσφέρει εις τας Ἀθήνας δρόσον και υγειαν και τροφήν και θερμανσιν, υπό την σκιάν της όποιας άνεπαύθησαν οι μεγαλοφυέστατοι των δημιουργῶν και οι κτηνωδέστεροι των καταστροφέων. Ποσαίκις άρά γε αι κάτασκηνώσασαι ὀρδαί δεν ήσθάνθησαν του οίκτου τας τύψεις, όταν δια μέσου των θαλλῶν διέβλεπον τα στοιχειωμένα της Ἀκροπόλεως μάρμαρα...

«Ω ή έληθά! που με τους χυμούς της έξηγώρασε παρα των Ἀγαρηνῶν τα προνόμια της πολεως και δεν έμίανεν αύτην του Πασσα ή ποδάρα...

Ἐσπερ' άπό λίγα χρόνια, ούτε ή θαλία του τοπικου ιδιώματος δεν θα διαλαθῆ πλέον που είνε το σπιτικό κρασί. Θα λείψουν ή θρούμπαις, και της άρμης και ή τσακισταίς, ποικιλίαι της παρασκευῆς των καρπῶν της προαιώνιοι, άφ' ότου ως δρύπται και έλαμάδες και θλαστὰί διεφημίζοντο... άφου άπό τώρα έλειψαν του Δεσπότη ή διαλεχταίς κολυμπάδες!

Ἐρημος είνε πλέον ο μικρός και ο μεγάλος γυρος του γλαυκου έλαιώος, όπου αναγαλλιάζετο ή πραγματική άριστοκρατία των περασμέ-

νων χρόνων... Σήμερα ο κρότος του τσεκουριού σημαίνει ρυθμικῶς μίξν άκμήν που περνῶ, και κατακρεουργεί, και έξοντώνει δια πρόσκαιρον κέρδος, χωρὶς να βρίζεται ένα άριστερό χέρι να πιάσῃ από τ' αύτι και ένα δεξι άπ' τον λαϊμό τον κτηνώδη νομέχ και να του φωνάξῃ: «Είνε το άλσος ιερὸν και σεμνὴ ή έληθά. Τρώγε τον καρπὸν και βράζε τον χυμόν της, ζῶν, αλλά δεν σου άνήκει το σώμα το εύγενές... Ἡ γενιά της έληθς αύτης έγνωρίσε την Ἀθηνάν και συ δεν ξέρεις ούτε άπό που κρατει ή σκούφια σου».

Β. Η ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ

Το κακόν που επεθε ή Κουκουβάγια, το ιερὸν της Ἀθηνῶν πουλί, δεν το επήσαν ούτε οι Ἄγιοί μας, τους όποιους βλασφημοῦν εις τους δρόμους και λατρεύουν εις τας εικόναις των' διότι, ένφ φιγουράρει μαρμαρωμένη εις κτίρια, τυπωμένη εις τα χαρτιά του Πανεπιστημίου, και κεντημένη εις τα διάφορα καπέλλα μαθητῶν και ύπηρετῶν των σοφῶν καθιδρυμάτων, ύφίσταται πόλεμον έξοντώσεως, καταδιωκομένη σαν φυγόδικος, άπό κυνηγούς, άπό παιδιά, άπό πουλιά της ήμέρας, και άπό παν έν γενει το όποιον δεν είνε κουκουβάγια' άκμήν και εις τα μωρὰ παιδάκια χρησιμεύει ως διασκεδάσις, και χτυποῦν τα χεράκια τους άπό ένθουσιασμόν, όταν ή μητέρα τους πιάνη την κουκουβάγια άπό τα κεντρικά πούπουλα του κεφελου της και την σηκώνη ψηλά τραγουδοῦσα:

*Κουκουβάγια ροδινη
πῶς κοιμάσαι μοναχῆ;
δεν κοιμάμαι μοναχῆ,
έχω άνδρα και παιδι.*

Αυτή δε, με τα πόδια κρεμασμένα και κολημένα στο σώμα της, ούτε άποπειράττι καν να άπαλλαγῆ, άλλ' εύθυτενῆς, σαν στρατιώτης των βορειῶν κλιμάτων, ταλαντεύεται ήμικυκλικῶς και ρυθμικῶς σαν ιδιορρυθμου και μυστηριώδους ωρολογίου εκκρεμές... Πιστεύει άρά γε, ότι εκ-

τός Όρσόνης απέθανεν εντός του Φρουρίου του Αρχαγγέλου. Η ψυχή του δε αναπαύθη εν ειρήνη. Αμήν».

Όταν ο λαός της Ρώμης έμαθε τον θάνατον του Όρσόνη, εν μιζ φωνή είπεν : «Ο καρδινάλιος έδηλητηριάσθη!» Αλλά δεν έτόλμα να διαμαρτυρηθή και έξεγερθή, διότι οι Βοργίσι ήσαν κυρίαρχοι της Ρώμης.

Ο Benvenuto Cellini ο διάσημος γλύπτης και χρυσοκόμος του δικαίου έκτου αιώνας, έγκλεισθείς εν τώ φρουρίω περιγράφει την φυλακήν την γνωστήν υπό τώ όνομα «Λησμονητήριον» διότι ο εν αυτή ριπτόμενος έλησμονείτο ή δεν εξήρχετο πλέον εκειθεν ζωντανός.

Ακούσατε την περιγραφήν. «Τέσσαρες τοίχοι χωρίς παράθυρον, κάτω εις τώ βάθος του φρουρίου, ένς ξύλινο κρεβάτι, έν προσευχητάριον, μιζ Κεινή Δικιήκη, μιζ έπιστολή του Αποστόλου Πέτρου, ένς βραξι νερό, τρις κομμάτια μεγάλη ψωμί, μιζ φιαλή λάδι. Τώ νερό, τώ ψωμί, τώ λάδι άνκνισούντι κάθε τρις ημέρας».

Όταν ενεκλείσθη εις την φυλακήν αυτήν ο άρχιεπίσκοπος της Κοζέντσας, έχθρος των Βοργιων, ο καρχαλιός του Αλεξάνδρου Ε'. έτελείωσε την σχετικήν περί εγκλείσεως έκθεσίν του με την εξής εύχην : Είθε ο Παντοδύναμος Θεός να δώση ύπομονήν εις τον άτυχή φυλακισμένον!

Με τοιαύτην ύποκρισίαν έψαλλον τον έπικηδειον εκεινων τους όποιους έθαπτον ζωντανούς. Και μέσζ εις τώ σκοτεινά και άνήλικ εκεινα κελιά διήρχοντο τās τελευταίος των ημέρας τώ θύματα των Βοργιων.

Εις τώ Φρούριον του Αρχαγγέλου κλεισμένος μιαν νύκτα ο Αλεξάνδρος Ε'. ο Βοργίσις έβλεπε την κηδείαν του υιού του δουκός της Κρήτης, ο όποιος έδολοφονήθη από τον άδελφόν του, τον Καίσαρα Βοργίαν, μιαν σκοτεινήν χειμερινήν νύκτα πλησίον του Φρουρίου του Αρχαγγέλου και έρρίπτετο εις τον Τίβερην εκ ζηλοτυπίας, διότι ή αδελφή του Λουκρητία έπροτίμα να συζή με τον δολοφονηθέντα και όχι με τον Καίσαρα! Τώ εγκλημα δε γνώριζεν εκ των προτέρων ο πατήρ των.

Και ή παράδοσις λέγει, ότι ο Αλεξάνδρος Βοργίσις βλέπον τον νεκρόν του υιού του κηδουόμενον έδάκρυσεν. Αλλά ύποθέτω ότι: μιζ τοιαύτη κηρδίξ δεν συγκινείται από τίποτε και ότι τώ μίστις του Αλεξάνδρου Ε'. ουδέποτε έβράχησαν από δάκρυα!

Κατά τους χρόνους της Βυζαντινής Έξοχής τώ μνημειον μεταβλήθη εις φυλακήν. Δεν ήτο άλλως τε δύσκολον να μεταβληθούν εις φυλακάς κί χύπται κί όποια ενέκλειον τους νεκρούς των Ρωμαίων αυτοκρατόρων. Τώ φρούριον έλαθεν έκτοτε, εις την λαϊκήν φαντασίαν, μιαν μορφήν φρίκης και μυστηρίου. Ο δέκατος αιώνας σηματοδία τώ φρούριον του Αρχαγγέλου μιαν περίοδον

νέαν, ή όποια ύμοιάζει με όνειρον ή μάλλον με έφιάλτην.

Έγινε τώ μέγκρον των δύο σατανικών εκεινων γυναικών, της Θεοδώρας και της κόρης της Μαροζίσις, κί όποιαι επί τεσσαρακονταετίαν περίπου εκυρίαρχησαν του Βατικανού και της πόλεως ολοκλήρου.

Εξ ίσου ώραιαι άμφοτέραι, συνηγωνίζοντο εις την φιλοδοξίαν, άνκνίδειαν και φυλοτότητα.

Η πρώτη είχε συζευχθή με ένς Ρωμαίον άριστοκράτην, τον «γεροσυριστήν και σύμβουλον» Θεοφύλακτον. Διά της έπιρροής του μαρκησιού της Τοσκάνης, του όποιου αυτή ήτο έρωμένη, κατώρθωσε να αποκτήση εν Ρώμη βσιλικήν, ούτως είπειν, παντοδυναμίαν.

Τλος γνώρισεν ένς καλόν ίερέα εκ Ραβίνης, ο όποιος την εγοήτευσε δια της καλλονής του. Και ή σατανική αυτή γυνή κατώρθωσε να άνκνιδισθή δια της παντοδυναμίας της τον νεκρόν έρωμένον της εις τον Παπικόν θρόνον, υπό τώ όνομα Ιωάννης Ι'.

Η Θεοδώρα έζησε πλησίον του Παπα τότε, τον όποιον μετεχειρίζετο ως παιγνίδι της, διαπράττουσα αίση και κακουργήματα πρωτοφανή.

Η κόρη της, Μαροζίσις, παρεδόθη παρθένος εις τον Παπικόν Σέργιον Γ', τον τρομερόν εκεινον άνθρωπον, ο όποιος όλίγα έτη πρότερον έσχε την φρικώδη ιδέαν να εκθαψή τώ σεσηπός ήδη σώμα του Παπα Φορμύζα και να τώ υποβάλη εις ειδίλην άνακριτικήν Σύνοδον.

Από τώ τέρας αυτό ή Μαροζίσις απέκτησεν ένς υιόν. Τρις ύπανδρεύθη κατ' σειράν και οι τρεις δε γάμοι της ήσαν δαιμόνιοι. Ο πρώτος σύζυγός της ήτο ο μαρκησιός του Σπολιέθου, ο δεύτερος ήτο ο δουξ της Τοσκάνης και ο τρίτος ήτο ο κόμης της Περουζίας και Βσιλεύς της Ιταλίας. Και μεθυσμένη από δόξαν άνειρεύθη να γίνη αυτοκράτειρα.

Τώ 928 κατώρθωσε να εκθρονισή τον Παπικόν Ιωάννην Ι', τον πρώτον έραστήν της μητρός της και τον εκλείσειν εις μιαν φυλακήν εις την όποιαν και απέθανε. Την αυτήν τιμωρίαν επέβηκεν εις τον διαδοχόν του Λέοντα ΣΤ', ο όποιος εκλεγείς τή προστασία της Μαροζίσις ήθέλησε κατόπιν να χειραφετηθή από αυτήν. Ο διαδεχθείς τον Λέοντα ΣΤ' Παπικός Στέφανος Ζ' έτήρησεν έρωτικές σχέσεις με την Μαροζίσιαν, έζησεν άλλως τι μόλις είκοσι μήνας, ώστε δεν έσχε τον καιρόν να συγκρουσθή μαζί της. Αποθανόντας τούτου ή Μαροζίσις κατώρθωσε να άνκνιδισθή εις τον Παπικόν θρόνον τώ νόθον τέκνον της τώ όποιον είχεν αποκτήση μετά του Παπα Σεργίου Γ'. Είνε δε ούτος ο Παπικός Ιωάννης ο ΙΑ'.

Η Μαροζίσις τότε έσκόπησε ότι αυτή θα ήτο πλέον ο άλλθής Παπικός και ότι θα διείπε τον κόσμον. Αλλά ο άσθήρ της ήρχισε δύων. Ο Ιωάννης ΙΑ' μη δυνάμενος να άνεχθή τον έφιάλτην της μητρός του συνωμοτεί μετά του νεωτέρου

Ο άποθανών ζωγράφος ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΑΛΛΗΣ (εν τώ έργωστηρίω του).

άδελφού του Άλβαίικου, εξεγείρει στάσιν κατ' της μητρός του, ή όποια συλλαμβάνεται υπό του λαού και εγκλείεται εις έν μοναστήριον, από τώ όποιον δεν εξήλθε πλέον.

Αί δύο τερατώδεις αυτές γυναικές είχον στήση τον θρόνον των εις τώ φρούριον του Αρχαγγέλου. Αλλά ή ιστορία του Φρουρίου τούτου δεν είνε άλλο τι ειμή μακρά σειρά πινθίμων και τραγικών άνκννήσεων.

Δέν πιστεύω να ύπάρχη εις τον κόσμον οικοδόμημα τώ όποιον να είδε διαδραματιζόμενα εν αυτώ τώσας φρικαλεότητες.

Οί δέν μνημειον Ρωμαϊκών έχει τόσον μαυρισμένον και αίμασταγές προελθόν. Εις μάτην οι Παπικί του ΙΕ' και ΙΖ' αιώνας, άφηνεις προστάττει των τεχνών, τώ διακόμησαν έσωτερικώς, του έδωσαν καλλιτεχνικήν μορφήν. Η ύπέροχος τέχνη του Pinturicchio, του Giulio Romano και άλλων κολοσσών της τέχνης δεν έδυνήθη να δείξη από τους μυστηριώδεις και δαιδαλώδεις διαδρομούς του τώ πίνθιμα φαντάσματα.

Γύρω από τώ πίνθιμον οικοδόμημα άπλούται τόρα πλήθος λευκών επάύλιων με κατ'επείρους κήπους, ενώ κάτω τρέχει ο ξανθός Τίβερις, ο όποιος πρόστη μάρτυς όλων των δραμάτων του Φρουρίου του Αρχαγγέλου.

Όταν έφυγα από τώ Φρούριον του Αρχαγγέλου, όπου έμεινα άριστάς ώρας άποθαμαζών τώ

άριστοεργήματα της τέχνης τώ όποια εγκλείει και φρικιών πρό των άνκννήσεων τās όποιες ζωντανεύει εις την ψυχήν ο μαυρισμένος ούτος όγκος, ήδη ο ήλιος έγερνε προς την δύσιν του, χρυσίζων όλα τώ γύρω του Βατικανού.

Και με τās τελευταίος άτινας του έδιδεν ένς παραδοξόν χρώμα εις τον ορειχάλκινον Αρχαγγέλον, ο όποιος από την κορυφήν του Φρουρίου κυριαρχεί της πόλεως με τώ γυμνόν ζίφος του. Τώ πίν γύρω είσιγα και μόνον ο κώδων του Αγίου Πέτρου μελαγχολικός έσήμανε τώ Ave Maria.

Η ψυχή μου έγέμιζε την στιγμήν εκεινην από μυστικισμόν. Έπάνω από την κεφαλήν μου ένόμιζα ότι οι αιώνας μου έψιθύριζον τώ μυστικά του μαυρισμένου φρουρίου. Και ο ψιθύρος εκεινος έμοιάζε με μουσικήν πίνθιμον που είχε μέσα της κατι από λυγμούς, από θρήνους, από παράπονα, από ψυχομαγήματα. Ητο τάχα ή φωνή των σκιών εκεινων που βρήκαν θάνατον μέσα εις τον πύργον αυτόν των τραγικών άνκννήσεων;

Η μελωδία του πόνου μου έπλημμύριζε την ψυχήν. Έκτύταξα για στεγνή φορά πριν φύγω τώ Φρούριον και είδα δύο λευκά περιστέρια καθισμένα πάνω στο δαντελωτό περιστοιχισμό του. Και ή ψυχή μου έδοκίμασεν άπειρον εύχαρίστησιν και γαλήνην διότι μπροστά στην τόσην μαυρίαν είδα και κατι λευκόν.

Υπάρχουν λοιπόν ακόμη εις τον κόσμον λευκά πράγματα;

Ρώμη.

Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΧ

Ὁ δικηγόρος κ. Ἀγνσίλαος Καψαυπέλης ἐξέδωκεν ὀκτώ ποιήματα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ δεκάφαλος Ἀστὴρ». Σκοπὸς τοῦ βιβλιαρίου εἶνε ἐθνικὸς ἔγγραφη πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῆς νεολαίας.

*

Ἐξεδόθη καὶ ὁ τελευταῖος τόμος τῆς Ἱστορίας τοῦ Κόσμου, τοῦ Χάρμσγουορθ, μίαις μεγάλῃς καὶ παγκοσμίου ἱστορικῆς σειρῆς θαυμασίως εἰκονογραφημένης, ἣ ἡποία ἀποτελεῖ μαζί με τὴν πρὸ ὀλίγου περατωθεῖσαν Παγκόσμιον Ἱστορίαν εἰς 25 μεγάλους τόμους ἐκδ. τῶν «Καιρῶν» καὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Νεωτέρων Ἑθνῶν εἰς 11 τόμους (ἀτελείωτον ἀκόμη) ὑπὸ τοῦ λόρδου Ἀκτοῦ «Cambridge & Modern history», τὸ θαῦμα τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν ἐκδόσεων. Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς ἱστορίας τοῦ Χάρμσγουορθ ὁ καθηγητὴς Ρέκδρις ἀφιερώνει 30 σελίδας διὰ τὸ ζήτημα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ τοῦ Θεοῦ, παραθέτει δὲ ἀλείψια χωρία τῶν μεγάλων προφητῶν καὶ ἐμπνευσμένων ποιητῶν ἐλευθ. τῶν ἱστορικῶν ἐκδόσεων. Εἰς τὸν «Πῦν», ἀπὸ τοῦ Κεμφουκίου καὶ Βράχμα μέχρι τοῦ Οὐγκιὸ καὶ Παστέρ, ἀπὸ τοῦ Πλατωνος μέχρι Σαίξπηρ καὶ ἀπὸ τοῦ Σολομῶντος μέχρι τοῦ Γκαίτε καὶ Τολστόη.

*

Ὁ χορὸς τῆς Μιχαλοῦς, κωμικὴ σκηνή, ὑπὸ Τιμοῦλ. Ἀμπελά. Κωστική σάτυρα κατὰ τῶν μαλατιαρῶν, μετὰ πολλῆς εὐφύιας γεγραμμένη.

*

Μαρία Πενταγιώτισσα. Δρᾶμα Παύλου Νιρβάνα. Ἐξεδόθη εἰς χωρῶν τεῦχος ὑπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ «Νέας Ζωῆς», τὸ γνωστὸν δρᾶμα τοῦ συμβαθοῦς λογογράφου κ. Νιρβάνα.

*

Σπυδαϊοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν λαογραφίαν παρέχει ὁ ἐν Ἡρακλείῳ τῆς Κρήτης κ. Γεώργιος Ι. Κατζίδακις διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς μουσικῆς Κρητικῶν χορῶν. Πρῶτον μουσικὸν τεμάχιον ἐξεδόθη ὁ «Πηδουχὸς» Μαλεβυζιώτικος καὶ Καστρινός, ὃν θὰ ἀκολούθησιν καὶ αἱ λοιπαὶ σειραὶ τοῦ Πηδουχτοῦ, ἦτοι Κονδυλιῆς τῆς Μεσσαράς, τῆς Πεδιάδος καὶ τοῦ Μεραμβέλλου. Ὁ ρυθμὸς τῶν Κρητικῶν χορῶν εἶνε χαρμηλοῦς, διακρινόμενος διὰ τὴν γοργότητά. Τὰ μέλη μετεγράφθησαν πιστῶς ἐκ τῶν ἐκτελέσεων παλαιῶν ἐγχωρίων ὄργανοπαικτῶν, ἀπῆλλάγησαν δὲ ἀπὸ κάθε νεωτέραν προσθήκην ἢ τροποποίησιν.

*

Ὁ φίλος δημοσιογράφος κ. Κωστής Οἰκονόμου, ὁ πλήρης ζωῆς καὶ θάρρους, ἐξέδωκεν ἐν τεύχει ἐπίκαιρον μελέτην περὶ τῆς ἐνστάσεως πολιτικῆς καταστάσεως Κρήνων τὰ τελευταῖα γεγονότα, κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἀνερχσεως μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

ΑΓΓΕΛΟΝΤΑΙ:

Ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς θὰ κυκλοφορήσῃ τὸ Μικρασιατικὸν Ἡμερολόγιον τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Σβορώνου.

Ὁ ἐφετεινός τόμος θὰ ἔχη πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, ἰδίως διὰ τὴν ἀφιέρωσιν ἰδιοῦ τμήματος περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καλλιτεχνίδων, μετ' εἰκόνων τῶν ἔργων των.

*

Τὴν 16 Νοεμβρίου ἐκδίδεται ἐκ τῶν Παρισινῶν ἐκδοτικῶν καταστημάτων Grasset μυθιστόρημα τοῦ κ. Γ. Ἀργυροῦλου ὑπὸ τὸν τίτλον «Requiem».

*

Σαμιακὸν Ἡμερολόγιον φιλολογικὸν καὶ χρονογραφικόν. Τόμος Γ' Διευθυντῆς Ἰωλ Βακίροβιτς, ἐν Σάμω.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

L' A u b o. Νέον περιοδικὸν ὄργανον τῆς Ἑσπείρας τῆς λογιῶν τῆς Βορείου Ἀφρικῆς. Ἐν Ἀλγερίῳ.

*

Σερᾶκιον Ἀλεξανδρείας. Τὸ φύλλον Ὀκτωβρίου, κττα τὸ πλείστον, καταλαμβάνει μίαν μονόπρακτον τραγωδίαν τοῦ κ. Πιερου Ψηλορείτου (Ν. Καζαντζάκη) ὑπὸ τὸν τίτλον «Κωμωδία».

*

Κόσμος Σμύρνης. Ἐκ τῶν περιχομένων τοῦ τεύχους τῆς 1 Ὀκτωβρίου, ἡ Τραπεζοῦς. — Ὁ καπετάνιος Blum, ὑπὸ Α. Beltramelli. (Ἐντυπώσεις Κρητικαί).

*

Ἐθνικὴ Μοῦσα. Τεύχ. Γ' καὶ Δ'. Μελέται περὶ Ἑλλῆν. χορῶν καὶ ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἄσματα δημοτικὰ μετὰ μουσικῆς.

*

Νέον Πνεῦμα. Τεύχος 43. Αὐτοπεποίθησις, ὑπὸ Ἐμμερσον. Τὸ παραλήρημα, διήγημα Δ. Καλογεροπούλου. — Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς πόλεως, ὑπὸ Α. Γαϊτανοπούλου. — Ἀθηναϊκὴ ζωὴ, ὑπὸ Δίκ. — Ἡ πλεξίδα, ὑπὸ Ζ. Παπαντωνίου κλπ.

*

Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις. Τεύχος Σεπτεμβρίου. Ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις Εὐγενίας Ζωγράφου. — Λόρδος Βύρων, ὑπὸ Μ. Δασκαλάκη. — Διαπρεπεῖς Ἑλληνίδες κατὰ τὸν 10' αἰῶνα, ὑπὸ Σπ. Δὲ-Βιάζη. — Θεατρικαὶ κρίσεις κλπ.

*

Δάφνη. Ἐβδομαδιαῖον εἰκονογραφημένον περιοδικόν. Διευθυντῆς Σπύρος Κ. Τρικούπης. Τεύχος 8. Μικραὶ Μεγαλοφυαί. — Ντίνα, μυθιστόρημα. — Μεγάλα ὄνειρα. — Κρίνος καὶ Βάγγω. — Ὀρασιότητ' ἢ γελιογραφία τοῦ μαζιλάρωματος Κοντορεβιθούλη καὶ γυναικείων καπέλλων.

*

Δελτίον τοῦ «Κοινοῦ Θεσσαλῶν». Ὅργανον τῶν Θεσσαλικῶν συμφερόντων καὶ τῆς ἐν γένει κινήσεως τῶν Θεσσαλῶν.

*

Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος. Ἐκ τῶν περιχομένων τοῦ 10' τεύχους. Ὁ Ἄγ. Ἰωάννης Χρυσόστομος. — Νομικὴ ἱκανότης τῶν μοναχῶν. — Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν Ἀνατολῇ.

Σχεδιαστὴς καλλιτεχνικῶν καὶ ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων, ζητεῖ ἐργασίαν. Ἀπευθυντέον εἰς τὰ ἐν τῷ Σοφοκλείῳ γραφεῖα Οἰκονόμου.

Ζητεῖται Γαλλίς διδασκάλισσα ὡς ἐσωτερικὴ ἢ Ἑλληνίς γνωρίζουσα καλῶς τὴν Γαλλικὴν.

Πληροφορίαι παρ' ἡμῖν.

ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ

Διευθυντῆς Β. ΤΖΑΡΑΒΕΛΑΣ

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται παρ' ἡμῖν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου «Κράτους» Θάνου Τζαβέλλα Ὀδὸς Ἀριστείδου 1.